

Ár 2014, föstudaginn 10. janúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 89/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 18. október 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 25. september 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 21. október 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 18. nóvember 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með tölvupósti nefndarinnar, dagsettu 19. nóvember, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 2. desember 2013.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 10. janúar 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 1. október 2007 sótti sóknaraðili um lán að fjárhæð kr. 10.000.000 í 30% CHF og 70% JPY, tryggt með 2. veðrétti í fasteign hennar að A. Samkvæmt því sem upphaflega var prentað á lánsúmsóknina átti lánið að leggjast inn á reikning nr. X en strikað hefur verið yfir tölustafina Y og skrifað í staðinn Z, eigandi B. Í athugasemdum á lánsúmsókninni kom fram að lánið hefði verið samþykkt af lánanefnd 20. september 2007.

Þann 1. október 2007 var skuldabréf nr. Þ, að fjárhæð CHF 57.056 og JPY 13.130.745 að jafnvirði kr. 10.000.000, gefið út af sóknaraðila til FF. Skuldabréfið var tryggt með 2. veðrétti í fasteign sóknaraðila að A. Upphaflega var gert ráð fyrir því að andvirði lánsins yrði greitt inn á reikning nr. X og skuldfært af sama reikningi. Strikað hefur verið yfir Y og skrifað í staðinn Z, sem sóknaraðili staðfesti með upphafsstöfum sínum.

Þann 4. september 2013 sendi sóknaraðili C, bankastjóra varnaraðila, bréf og óskaði eftir því að fá að semja um uppgjör framangreinds láns með þeim hætti að sóknaraðili greiddi til varnaraðili sem næmi helmingi uppgreiðsluverðmætis lánsins

gegn því að varnaraðili felldi niður helming eftirstöðvanna. Þessari kröfu sinni til stuðnings vísaði sóknaraðili til þess að hún teldi varnaraðila ekki hafa staðið eðlilega að lánveitingunni og þess hversu íþyngjandi greiðslubyrði lánsins væri henni. Bréfi sóknaraðila var svarað af umboðsmanni viðskiptavina varnaraðila, með bréfi dags. 26. júlí 2013, þar sem kröfu um niðurfellingu á helmingi eftirstöðva lánsins var hafnað.

Í máli þessu liggja fyrir launaseðlar sóknaraðila í september, október og nóvember 2007 og skattframtal sóknaraðila 2013.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 25. september 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst lausnar undan kröfu gegn því að hún greiði helming skuldarinnar í eingreiðslu. Kveðst sóknaraðili fara fram á þetta í ljósi þess hvernig staðið hafi verið að lántökunni í upphafi og þeirri staðreynd að í raun hafi ekki verið um að ræða útlán til hennar heldur til fyrirtækis í eigu manns hennar.

Sóknaraðili kvartar undan hegðun varnaraðila við umþrætt útlán. Eiginmaður hennar hafi sótt um lán fyrir fyrirtæki sitt og hafi boðið fram eigin sjálfskuldarábyrgð til tryggingar. Við vinnslu málsins hjá varnaraðila hafi niðurstaðan orðið sú að sóknaraðili (sem engan hlut hafi átt í fyrirtækinu) yrði lántakandi og jafnframt að fasteign hennar yrði sett að veði. Fyrir þessu láni hafi hún hvorki verið greiðslumetin né hafi hún skrifað undir lánsúmsókn. Búið hafi verið að samþykkja lánveitinguna hjá varnaraðila áður en hún hafi verið látin skrifa undir lánsúmsóknina. Lánið hafi verið að fullu greitt til félagsins og reikningur félagsins verið skuldfærður fyrir afborgununum. Um sé að ræða lánveitingu hjá varnaraðila þar sem notast hafi verið við nafn sóknaraðila og fasteign hennar þar sem lánsfjárhæð hafi aldrei komið í hennar hendur. Það verði því að telja ljóst að vinnubrögð bankans við lánveitinguna hafi verið langt frá því að vera í samræmi við eðlilega og heilbrigða viðskiptahætti og venjur á fjármálamarkaði eins og segi í 19. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki.

Sóknaraðili kveðst ósátt við vinnubrögð varnaraðila þegar lántakan hafi átt sér stað. Telur hún sig hafa verið beitta óeðlilegum þrýstingi þegar hún hafi verið látin skrifa undir lánið alveg óviðbúin enda hafi hún aldrei ætlað að verða lántaki. Hún sé ekki síður ósátt við vinnubrögð og afgreiðslu bankans þegar hún hafi lagt fram kvörtun sína. Á endanum hafi hún sent þeim bréf þar sem málavextir hafi verið raktir frá upphafi og hafi farið fram á að þeir kæmu til móts við sig vegna þess hvernig málið hafi verið afgreitt í bankanum í upphafi og hafi boðist til að greiða helming lánsins í eingreiðslu gegn niðurfellingu á láninu hjá þeim. Nú líði að þeim tíma þar sem hún þurfi að hætta að vinna og sé ljóst miðað við útreikninga á lífeyrissjóðsgreiðslum hennar að hún muni ekki geta staðið undir þessum greiðslum í framtíðinni. Svar bankans við bréfi hennar hafi verið mjög dónalegt en þar sé fullyrt að þetta skipti hana engu máli fjárhagslega, sem sé algjörlega úr lausu lofti gripið enda hafi hún lagt fram gögn sem sýnt hafi fram á hverjar framtíðartekjur hennar yrðu og að ekkert sparifé sé lengur til, það hafi allt farið í að greiða af umþrættu láni.

Sóknaraðili kveðst ekki þekkja til þess hvaða venjur tíðkist í F en telur þó að það tíðkist almennt í bankastarfsemi að lánsúmsókn liggi fyrir áður en mál sé lagt fyrir lánanefnd viðkomandi bankastofnunar. Vætanlega hafi lánanefndin þurft að fjalla sérstaklega um „ætlaða beiðni“ sóknaraðila um lánið, sérstaklega í ljósi þess að

hún hafi ekki verið viðskiptavinur bankans. Það hljóti að standa bankanum nær en viðskiptavinum að afla gagna og varðveita gögn sem viðkomi lánveitingum þeirra.

Sóknaraðili bendir á að í svarbréfi umboðsmanns viðskiptavina 26. júlí 2013 sé fullyrt að í október 2008 hafi bankinn greitt inn á reikning sóknaraðila í Landsbankanum um kr. 8.000.000. Sóknaraðili segir þá peninga aldrei hafa farið inn á reikning hennar og hafi hún ekki gefið leyfi fyrir því að þeir færu úr hendi varnaraðila.

Sóknaraðili vísar til þess að fyrst hafi verið ætlunin að ráðstafa láninu inn á reikning D enda hafi hann átt að vera skuldari lánsins og sóknaraðili ábyrgðarmaður. Síðan hafi þessu verið breytt og sóknaraðili sett sem lántaki en láninu ráðstafað inn á reikning B ehf. Bendir sóknaraðili á að í athugasemdum varnaraðila sé fullyrt að þessi breyting hafi verið gerð því bankinn hafi ætlað að greiða andvirði lánsins til sóknaraðila og sóknaraðili hafi sjálf átt að endurgreiða lánið en þar sem hún hafi ekki verið í viðskiptum við bankann hafi reikningur í eigu eiginmanns hennar verið notaður í þessu sambandi. Sóknaraðili mótmælir þessum fullyrðingum og telur þær úr lausu lofti gripnar. Hefði hún ætlað að taka lánið hefði bankinn væntanlega getað greitt andvirði þess inn á reikning hennar í öðrum banka. Hún hefði einnig getað stofnað reikning í bankanum væri það skilyrði fyrir lánveitingunni að lánið yrði skuldfært af reikningi á gjalddaga. Það hefði hún gert ef hún hefði ætlað sér að taka hið umdeilda lán. Einnig geti bankastofnanir sent greiðsluseðla til lántaka sinna sem hægt sé að greiða hvar sem er. Þannig sé skýring bankans lítt trúverðug.

Í ljósi framangreinds telur sóknaraðili að bankanum beri að verða við kröfu hennar um að greiða helming skuldarinnar þar sem bankinn hafi ekki sýnt góða viðskiptahætti skv. 19. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki, en einnig beri að horfa til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili vísar til þess að umþrætt lán hafi verið veitt samkvæmt veðskuldabréfi útgefnu af sóknaraðila til varnaraðila. Hafi sóknaraðili undirritað veðskuldabréfið, lánsúmsókn og greiðsluáætlun þann 1. október 2007. Í undirritaðri lánsúmsókn sé vísað til þess að lánveitingin hafi verið samþykkt af lánanefnd varnaraðila þann 20. september 2007. Sé ekki að finna nein gögn er bendi til annars en að lánið hafi verið veitt með fullu samráði við sóknaraðila. Ekkert liggi fyrir um að lánveitingin hafi átt að vera til annars aðila en sóknaraðila eða að lánveitingin hafi átt að vera á einhverjum öðrum forsendum en hún hafi síðan verið veitt. Varnaraðili mótmælir þeim fullyrðingum sóknaraðila að þar sem lánveitingin hafi verið samþykkt fyrir lánanefnd áður en sóknaraðili hafi sjálf skrifað undir lánsúmsókn, bendi það til þess að sóknaraðili hafi verið þvinguð til lántökunnar. Líkt og sóknaraðili ætti sjálf að þekkja, verandi bankastarfsmaður til margra ára, sé það viðtekin venja í slíkum lánviðskiptum að lántaki undirriti lánsúmsókn á sama tíma og hann undirriti skuldaskjalið sjálf. Telji varnaraðili því ekkert óeðlilegt við það ferli að fengin séu nauðsynleg samþykki fyrir lánafyrirgreiðslum áður en lántaki undirriti lánsúmsókn sem og önnur nauðsynleg skjöl vegna lánveitingarinnar.

Varnaraðili bendir á að á þeim tíma er sóknaraðili hafi fengið umrætt lán hafi ekki verið að finna nein ákvæði í lögum, reglugerðum eða öðrum reglum er lagt hafi þá skyldu á varnaraðila að meta greiðslugetu sóknaraðila áður en til lánveitingarinnar

kæmi. Varnaraðili mótmælir því þeim fullyrðingum sóknaraðila að það að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt bendi til þess að vinnubrögðum varnaraðila við lánveitinguna hafi verið ábótavant.

Vísar varnaraðili til þess að líkt og skuldabréfið og lánsúmsóknin beri með sér þá hafi varnaraðili við gerð skjalanna gert ráð fyrir því að andvirði hins nýja láns yrði ráðstafað inn á tékkareikning í eigu D, nr. X, og að afborganir af láninu skyldu jafnframt skuldfærðar af þeim tékkareikningi. Við undirritun skjalanna hafi þó verið gerð sú breyting á þeim að handskrifað hafi verið inn á bæði veðskuldabréfið og lánsúmsóknina að andvirði lánsins skyldi greitt inn á tékkareikning nr. Z, í eigu B ehf. og að lánið skyldi jafnframt skuldfært af þeim tékkareikningi. Hafi sóknaraðili, sem útgefandi veðskuldabréfsins, og lántaki skv. lánsúmsókn, sett upphafsstafi sína við breytinguna henni til samþykkis. Hafi það þannig upphaflega verið ætlun varnaraðila að andvirði lánsins yrði greitt út til sóknaraðila og að hún skyldi sjálf endurgreiða lánið. Þar sem sóknaraðili hafi ekki sjálf verið í viðskiptum við varnaraðila þá hafi verið gert ráð fyrir því að reikningur í eigu eiginmanns sóknaraðila yrði notaður í þessu sambandi.

Hvað varðar kröfu sóknaraðila um að fá að semja um uppgjör framangreinds láns með þeim hætti að sóknaraðili greiði til varnaraðila sem nemi helmingi uppgreiðsluverðmætis lánsins gegn því að varnaraðili felli niður helming eftirstöðvanna þá telur varnaraðili að öll rök skorti til slíks enda hafi verið staðið eðlilega að lánveitingunni og sóknaraðili síðar notið allra þeirra úrræða sem í boði hafi verið til lækkunar skuldarinnar. Þau úrræði hefðu raunar ekki staðið til boða ef fyrrnefndur lögaðili hefði verið lántaki og sóknaraðili ábyrgðarmaður. Hvorki bráðabirgðaákvæði vaxtalaga nr. 38/2001 né samkomulag um niðurfærslu íbúðalána hafi gert ráð fyrir að lán lögaðila kæmu til álita í því sambandi.

Varnaraðili vísar til þess að hvort sem litið sé til ákvæða 36. gr. laga nr. 7/1936 eða sanningrissjónarmiða almennt þygi ljóst að ekki sé hægt að þvinga varnaraðila til þeirrar eftirgjafar sem krafist sé heldur gildi meginregla samningaréttar um samningsfrelsi. Hafnar varnaraðili því kröfu sóknaraðila um niðurfellingu á helmingi eftirstöðva lánsins.

Varnaraðili vekur athygli á að þrátt fyrir að hið erlenda lán hafi verið á sama lánsformi og form varnaraðila er úrskurðað hafi verið lögmætt lán í erlendum myntum samkvæmt dómi Hæstaréttar í máli nr. 524/2011, þá hafi lán sóknaraðila verið endurreiknað í samræmi við lög nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu, sbr. lög nr. 515/2010 [sic]. Hafi niðurfærsla lánsins vegna endurreiknings þann 5. ágúst 2011 numið kr. 16.007.771 sbr. uppgjörskvittun vegna endurreiknings, dags. 21. september 2011. Eins hafi eftirstöðvar lánsins þann 1. nóvember 2011 verið færðar niður um kr. 2.895.986, samkvæmt svokallaðri 110% leið. Líkt og fyrirliggjandi tölvupóstsamskipti milli sóknaraðila og umboðsmanns viðskiptavina varnaraðila beri með sér þá hafi bankinn bent sóknaraðila á það úrræði að leita sér aðstoðar og frekari greiðsluferfiðleikaúrræða hjá Umboðsmanni skuldara sem og á möguleika til skilmálabreytinga á umræddu láni með það að markmiði að létta greiðslubyrði lánsins.

Varnaraðili telur að teknu tilliti til framangreinds að eðlilega hafi verið staðið að lánveitingunni og að varnaraðili hafi ekki á nokkurn hátt brotið gegn sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að skuld sóknaraðila samkvæmt skuldabréfi útgefnu 1. október 2007. Sóknaraðili krefst lausnar undan skuldabréfinu gegn því að hún greiði helming skuldarinnar í eingreiðslu. Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

Sóknaraðili er útgefandi umþrætts skuldabréfs. Með undirskrift sinni á skuldabréfið skuldbatt sóknaraðili sig samkvæmt skuldabréfinu til efnda samkvæmt því, þ.e. greiðslu þess, sbr. meginreglu samningaréttar um skuldbindingargildi samninga, sbr. einnig úrskurði úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 192/2012 og 193/2012. Í þessu samhengi skiptir ekki máli að lánið hafi verið samþykkt af lánanefnd áður en lánsúmsókn sóknaraðila var dagsett, enda er sóknaraðili tilgreind umsækjandi á lánsúmsókn og útgefandi skuldabréfsins og skuldbundin samkvæmt því í ljósi framangreinds.

Var sóknaraðila frjálst að ráðstafa lánsfénu og kaus hún að ráðstafa því til inn á reikning B ehf. Leiðir það ekki til ógildis eða niðurfellingar samningsins að lántaki hafi kosið að ráðstafa lánsfé í þágu annars aðila. Þá leiðir það ekki til ógildis eða niðurfellingar skuldabréfa að annar aðili hafi samþykkt að greiða afborganir þess, útgefanda þess til hagsbóta. Hið sama gildir þótt B ehf. greiði ekki afborganirnar.

Ekki verður fallist á með sóknaraðila að skuldabréfið verði ógilt eða niðurfellt á þeim grundvelli að ekki hafi verið framkvæmt greiðslumat á sóknaraðila við útgáfu skuldabréfsins. Sóknaraðili hefur ekki fært fram rök fyrir því að það hafi verið falið í sér frávik frá eðlilegum og heilbrigðum viðskiptaháttum fjármálafyrirtækja, sbr. 19. gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki, að greiðslumeta ekki útgefanda skuldabréfs þegar umþrætt skuldabréf var gefið út, þannig að til ógildis leiði yrði það ekki gert, sbr. 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Í ljósi alls framangreinds eru ekki forsendur til að fella niður skuldabréf, útgefið 1. október 2007, að fullu eða að hluta. Verður kröfu sóknaraðila því hafnað.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila F, er hafnað.

Reykjavík, 10. janúar 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Unnur Erla Jónsdóttir